

Μενέλαος Λουντέμης

Σαν σήμερα στις 22 Ιανουαρίου 1977 πεθαίνει, ο Μενέλαος Λουντέμης, μεγάλος Έλληνας λογοτέχνης ο οποίος, θεωρείται ο πιο πολυδιαβασμένος Έλληνας έπειτα από τον Νίκο Καζαντζάκη.

Το πραγματικό του όνομα ήταν Δημήτρης Βαλασιάδης και προερχόταν από εύπορη οικογένεια της Πόλης που χρεοκόπησε μετά από την εγκατάστασή της στο ελληνικό κράτος. Σε παιδική ηλικία έζησε για λίγο στο κρατικό οικότροφείο της Έδεσσας, σύντομα όμως μπήκε στη βιοπάλη. Δούλεψε ως εργάτης στα τεχνικά έργα του ποταμού Λουδία, από τον οποίο εμπνεύστηκε το μετέπειτα φιλολογικό του ψευδώνυμο Λουντέμης. Η στράτευσή του στην Αριστερά και η πολιτική δράση μέσα από τις γραμμές του ΚΚΕ του στοίχισε την αποβολή του απ' όλα τα γυμνάσια της χώρας. Μέσα από μια οδύσσεια συνεχών μετακινήσεων, φτάνει τελικά στην Αθήνα και θα γνωριστεί με αριστερούς διανοούμενους, και με τους διακεκριμένους ομοτέχνους του Κώστα Βάρναλη, Άγγελο Σικελιανό και Μιλτιάδη Μαλακάση. Την ίδια εποχή αναπτύσσει στενή φιλία με έναν καθηγητή της Φιλοσοφικής, ο οποίος θα τον δεχθεί ως ακροατή στις παραδόσεις του, αφού ο Λουντέμης δεν μπορούσε να εγγραφεί στη Φιλοσοφική, καθώς δεν είχε τελειώσει το γυμνάσιο, λόγω των πολιτικών του περιπετειών και της οικονομικής του ανέχειας.

Πήρε μέρος στην Εθνική Αντίσταση και εντάχθηκε στο ΕΑΜ, όπου διετέλεσε και γραμματέας της οργάνωσης διανοουμένων. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου εξορίστηκε στη Μακρόνησο και τον Άη Στράτη και το 1958 πέρασε από δίκη για το βιβλίο του Βουρκωμένες μέρες. Από το 1958 ως τη μεταπολίτευση του 1974 έζησε αυτοεξόριστος στη Ρουμανία, ενώ κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Παπαδόπουλου του είχε αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια. Πέθανε σαν σήμερα στις 22 Ιανουαρίου 1977 στην Αθήνα, ενώ οδηγούσε, από καρδιακή προσβολή.

Την πρώτη του εμφάνιση στη λογοτεχνία πραγματοποίησε γύρω στο 1930 με δημοσιεύσεις ποιημάτων και διηγημάτων στο περιοδικό Νέα Εστία. Το 1938 εξέδωσε τη συλλογή διηγημάτων «Τα πλοία δεν άραξαν», για την οποία τιμήθηκε με το Μέγα Κρατικό Βραβείο Πεζογραφίας. Το 1951 στο Παρίσι τιμήθηκε με το βραβείο της Χρυσής Δάφνης Πανευρώπης.

Το σύνολο του έργου του καλύπτει όλα σχεδόν τα είδη του γραπτού λόγου (πεζογραφία, ποίηση, δοκίμιο, θέατρο, παιδική λογοτεχνία, μετάφραση κ.α.). Ο Μενέλαος Λουντέμης ανήκει στους Έλληνες λογοτέχνες του μεσοπολέμου που στράφηκαν προς τον κοινωνικό ρεαλισμό. Η ιδιοτυπία του έργου του έγκειται στον "ερασιτεχνικό" τρόπο γραφής, τον οποίο υπηρέτησε εν πλήρει συνειδήσει, καθώς ο ίδιος υποστήριζε πως δε τον ενδιαφέρει η Τέχνη αλλά η καταγραφή της πραγματικότητας και η κατάδειξη της κοινωνικής ανισότητας. Παρόλα αυτά στο σύνολο του έργου του δεσπόζει η τάση του να στρέφεται εξ' ολοκλήρου γύρω από ένα κεντρικό πρόσωπο-αφηγητή (που συνήθως παραπέμπει στον ίδιο το συγγραφέα), που ανήκει στους περιθωριακούς τύπους των καταπιεσμένων κοινωνικά στρωμάτων και το οποίο μας δίνει την προσωπική του οπτική της μοναξιάς, του ανεκπλήρωτου του έρωτα και της δυστυχίας του κόσμου.

Ο Λουντέμης είναι πολύ ξεχωριστή περίπτωση λογοτέχνη. Πολυγραφότατος και πολυδιαβασμένος λογοτέχνης έχει ασχοληθεί με όλα τα είδη του λόγου. Η προσφορά του στα Ελληνικά γράμματα είναι τεράστια, η γλώσσα του είναι η πιο στρωτή δημοτική, είναι μια γλώσσα λογοτέχνη που έχει αναπνεύσει στην Ελληνική ύπαιθρο, έχει περπατήσει σε μισοσκοτεινά δρομάκια στις πόλεις, έχει κυκλοφορήσει στα σαλόνια και τους λογοτεχνικούς κύκλους και χειρίζεται τη γλώσσα με μοναδική μαεστρία. Στα περισσότερα βιβλία του κυριαρχούν τα αυτοβιογραφικά στοιχεία δοσμένα με έναν ποιητικό ρεαλισμό. Η «πένα» του έχει αμεσότητα, λυρισμό, δύναμη και ρεαλισμό. Έργα του, όπως τα μυθιστορήματα «Συννεφιάζει», «Οι κερασιές θα ανθίσουν φέτος» και το μπεστ-σέλερ «Ένα παιδί μετράει τ' άστρα» διαβάστηκαν πολύ από τη νεολαία τις δεκαετίες του '50, του '60 και του '70.

Ο μικρός ήρωας του μυθιστορήματος "Ένα παιδί μετράει τ' άστρα" είναι ο Μέλιος, που "πιάνει φιλία με τα βιβλία" για να μάθει όσα του κρύβουν οι μεγάλοι. Με ακούραστο πείσμα, με πάθος και με ελπίδα, τραβάει ολομόναχος για τη μεγάλη πολιτεία, το μεγάλο σχολείο. Στα δύσκολα βήματά του, συναντά καλούς φίλους, αλλά και σκληρούς ανθρώπους. Και παλεύει να φτάσει ψηλά στ' άστρα. Γνωρίζει την προδοσία και τη φιλία, το μίσος και την τρυφερότητα, δοκιμάζεται και αδικείται, αγαπά και αγαπιέται, υποστηρίζει με πάθος την ειλικρίνεια και την αλήθεια, παλεύει με θάρρος ενάντια στην αδικία. Το ταξίδι του αυτό προς την ενηλικίωση, που κυλά όπως το μεγάλο ποτάμι της πολιτείας του, άλλοτε με ορμή και άλλοτε γαλήνια, άλλοτε με πίκρες και άλλοτε με χαρές, θα τον σημαδέψει για πάντα. Και σημαδεύει μαζί και εμάς, γιατί ο κόσμος του Μελιού, που φαντάζει μακρινός, δε διαφέρει πολύ από το δικό μας κόσμο. Το έργο του Μενέλαου Λουντέμη, υποστηρίζει το δικαίωμα των παιδιών για ίση ευκαιρία στην εκπαίδευση και αγγίζει την καρδιά μικρών και μεγάλων, καθώς αφορά κάθε άνθρωπο που, και σήμερα και σε όλες τις εποχές, παρά τις αντιξοότητες, θα κάνει τα πάντα για να ικανοποιήσει τη δίψα του για γνώση και για μάθηση.

Αποτελεί ύμνο στην ανθρώπινη αγάπη και φιλία. Ένα φτωχό παιδί που δουλεύει για χρόνια, μια μαγεία που κλείνει το κάθε βιβλίο, ένας δάσκαλος που το διδάσκει στα κρυφά. Και μετά η απόφαση να φοιτήσει στο γυμνάσιο- καθηγητές που τον ειρωνεύονται για την φτώχεια του, αλλά και καθηγητές που τον θαυμάζουν για το μεγαλείο της ψυχής του. Τι έζησε ο Μέλιος μέσα σε 2-3 χρόνια: αγάπη, προσμονή, πίκρα, προδοσία, πόνο και τον πλατωνικό του έρωτα με την Αγράμπελη. Ο κυρ-Ανέστης, ο μπαρμπα Θώδος, ο κύριος Σκαμβουράς, ο Δακρυτζίκος και ο Μπίθρος, ο γύφτος, θα του σταθούν, όσο κανείς άλλος. Μέχρι που χάθηκαν αυτοί και το όνειρο τελείωσε- για πάντα.

Ο Μέλιος θα εξακολουθεί να μετράει τ' άστρα...